

Inhoudsopgave

DEEL I	Ayou néné	
1	Inleiding	3
2	Ontwikkelingsdoelen	4
3	Het materiaal	6
3.1	Klaspop Daba	
3.2	Film	
3.3	Praatplaten	
3.4	Fotoverhalen	
3.5	Daba's daglijn	
3.6	Materiaal voor hoekverrijking	
3.7	Cd	
3.8	Kleurplaten	
3.9	Spelmateriaal	
	▪ Lottospel	
	▪ Kleurenspeel kledij	
DEEL II	Uitgewerkte lessen voor 1 week	
1	Activiteitschema	10
2	Uitgewerkte lessen voor 1 week	11
DEEL III	Bronnen	
DEEL IV	Colofon	

I

Ayou néné

I **Inleiding**

‘Ayou néné ‘ is een ontleenkoffer over Senegal voor alle kleuters.

De centrale figuur in de koffer is het hoofdpersonage Daba.

Aan de hand van een kortfilm stelt Daba zichzelf, haar familie en haar omgeving voor. Hierna volgt een inleefproject voor de kleuters van 1 of 2 weken.

Door tijdens dit hele project gebruik te maken van Daba’s daglijn en de klaspop Daba, blijft het hoofdpersonage voelbaar aanwezig tijdens alle activiteiten van het project.

In het project komen 4 thema’s aan bod. De didactische materialen en voorwerpen uit de koffer kan je hiervoor gebruiken.

Elk thema en de bijhorende materialen hebben een specifieke kleur. Het is het gemakkelijkste om de volgorde van de thema’s te behouden.

1. Op stap met Daba	rood
2. Daba op haar mooist	groen
3. Smakelijk eten Daba	paars
4. Feest mee met Daba	blauw

Op bladzijde 10 in de handleiding vind je een schema met een overzicht van de thema’s en bijhorende activiteiten. De lessuggesties zijn uitgewerkt in deze handleiding: per activiteit een korte lesinhoud met duidelijke uitleg. Per uitgewerkt thema zijn er praatplaten, een fotoverhaal en spelmateriaal voorzien. In het inventarisboekje vind je van elk voorwerp een foto en korte uitleg.

Wij wensen jou en de kleuters veel plezier met dit project!

2 Ontwikkelingsdoelen *

kleuters kunnen/zijn bereid

Zoekstrategieën ontwikkelen

- 53. actief exploreren met de zintuigen
- 61. kennis en ervaringen structureren: seriëren volgens een reek
- 62. kennis en ervaringen voorstellen: kinderen kunnen verslag uitbrengen over hun bevindingen en betekenis geven aan voorstellingen van iets door ze in verband te brengen met de reële plaatsen en dingen waarnaar ze verwijzen
- 63. kennis en ervaring integreren
- 64. inzichten verwerven over natuur en techniek
- 65. inzichten verwerven over mens en samenleving (sociale kennis)
→ kinderen beseffen dat ze in een multiculturele samenleving wonen / kinderen ontdekken dat groepen van mensen in een land van een ander cultuurgebied op een andere manier samenleven

Motorische ontwikkeling

- 45. experimenteren met klein motorische technieken (knippen, plakken, tekenen, ...)
- D.1.1. het lichaam gebruiken
- D.1.1.4.11. vaardigheden als tekenen, kleuren, knippen, schilderen, scheuren, aaneenrijgen, boetseren, plooiën, ... in verschillende situaties voldoende nauwkeurig gedoseerd en ontspannen uitvoeren
- D.1.1.4.12. de functionele grepen om potloden, penselen, scharen,... te gebruiken, hanteren

Muzische vorming

- 16. gevoelens uitdrukken en verwerken
- 37. eigen ervaringen creatief uitdrukken in muzische expressievormen
- 53. actief exploreren met de zintuigen

Positieve instelling

- 3. zich als persoon present stellen
- 6. plezier beleven
- 9. zich verbonden voelen
- 11. nieuwsgierig zijn

Sociale vaardigheden

- 3.1. eigen belevenissen, ervaringen, gedachten, gevoelens en handelingen verwoorden
- 2.1.1. kinderen nemen een voorbeeld aan (de levenswijze van) inspirerende persoonlijkheden
- 6.4. respect betonen voor uitingen van leeftijdgenoten, behorend tot de eigen en de andere culturen
- 13.1. klasrituelen maken verbondenheid mogelijk
- 17. de eigenheid van anderen respecteren
- 19. kleuters kunnen in fantatiespel bestaande kennis en ervaringen uiten, verwerken en creatief vorm geven
- 20. tot interactie komen
- 21. samenwerken
→ gezelschapsspellen spelen
- 22. zich inleven in anderen

Taal

- S.1.29. deelnemen aan gesprekjes in de kring onder leiding van de leerkracht
- 1.5. een beluisterd verhaal, bestemd voor hun leeftijdsgroep, begrijpen
- 5.1. duidelijke vormen van mondelinge communicatie herkennen
- 70. auditieve boodschappen interpreteren en er gepast op reageren

Wiskunde

- 61. kennis en ervaringen structureren
- DO2 zoekstrategieën ontwikkelen
- MKI. ervaringen opdoen in verband met omsluiting en ze verwoorden met termen als: in, uit, binnen, buiten, vol, leeg open, ...
- MRI. twee dingen kwalitatief vergelijken volgens foto's/afbeeldingen en de vergelijking verwoorden met termen als: hetzelfde, niet hetzelfde, iets anders, kleur,...
- MR 2. zelf strategieën ontdekken om dingen kwalitatief te vergelijken
- MR 6. dingen rangschikken op basis van een kwalitatieve vergelijking

Wereldoriëntatie

- 4.4. vormen van afwijzend of waarderend reageren op het anders-zijn van mensen herkennen
- 4.5. kleuters beseffen dat sommige mensen een andere levenswijze hebben dan zichzelf, als ze geconfronteerd worden met beelden, informatie of mensen uit een andere cultuur
- 6.9. verschillen in landschappen en omgevingen, door mensen ingericht, verwoorden

Zelfontplooiing

- 80. plannen maken
- 83. een oplossing zoeken en uitvoeren / creatief oplossingswijzen bedenken.

Zintuiglijke ontwikkeling

- 6.6. kinderen zien in dat courante producten gemaakt zijn uit welbepaalde materialen en/of grondstoffen.
- 53. actief exploreren met de zintuigen
- 61. actief ervaringen opdoen en zo kennismaken met de functie, de zin of de betekenis van de dingen en de betekenis van de dingen leren kennen en kunnen verwoorden

3 Het materiaal

3.1 **Klaspop Daba**

De pop stelt het hoofdpersonage Daba voor.

De klaspop Daba neemt elke dag deel aan de praatrondes, op deze manier ontdekken de kleuters dat er naast verschillen ook gelijkenissen zijn tussen hen en Daba.

Zorg in je klas voor een pop met een andere huidskleur, ook voor na het project. Zo leren kleuters een andere huidskleur ervaren als vanzelfsprekend. Kleuters denken immers heel stereotiep.

‘Ayou néné’ betekent ‘slaapwel’ in het Wolof, de meest gesproken taal in Senegal. De kleuters kunnen Daba elke avond onderstoppen in haar bedje in de klas. De kleuters zeggen ‘ayou néné’.

3.2 **Film**

In de koffer vind je een film waarin de 4 thema's aan bod komen.

De film is zowel verhalend als informatief en kan gebruikt worden als startactiviteit van je project. De film duurt ongeveer 20 minuten.

Je kan er ook voor kiezen om de film in verschillende delen te laten zien. De verschillende thema's komen doorheen de film terug: slapengaan, familie, school, eten, wassen, feest vieren, de markt, de kruidenier, ...

Je kan de film nog eens bekijken als afsluiter of als terugblik op het project.

3.3 **Praatplaten**

Senegal is een heel verscheiden land. De media overdondert ons met beelden uit zuidoostelijke landen die vaak eenzijdig zijn. Om een zo genuanceerd mogelijk beeld te geven van de verschillende thema's werken we met foto's op A3-formaat.

De praatplaten kunnen aan bod komen bij een kringgesprek. Op de achterkant vind je telkens informatie.

Hang de praatplaten op in de klas.

De praatplaten zijn gesorteerd per thema. Elke praatplaat heeft de kleur van het bijhorende thema.

3.4 Fotoverhalen

Per thema is er een fotoverhaal waarin Daba de hoofdrol speelt.

Er zijn 4 fotoverhalen:

- Daba en haar vriendjes	zie 'Op stap met Daba'
- Mama's jurk	zie 'Daba op haar mooist'
- Daba gaat naar de markt	zie 'Smakelijk eten, Daba!'
- Feest vandaag	zie 'Feest mee met Daba'

De fotoverhalen zitten samen in een kaft. Elk fotoverhaal heeft de kleur van het overeenstemmende thema.

3.5 Daba's daglijn

Daba's daglijn laat zien wat Daba doet van opstaan tot slapen gaan.

Vergelijk Daba's daglijn met de daglijn van de klas.

3.6 Materiaal voor hoekverrijking

Hou met de kleuters een waarneming van de voorwerpen per thema. Plaats deze voorwerpen na de waarneming in een hoek.

3.7 Cd

Gebruik de muziek als sfeermuziek voor in de klas, tijdens een bewegingsles of als opvulmoment.

De cd bevat zowel populaire als traditionele Senegalese muziek. Er staan ook 3 kinderliedjes op.

3.8 Kleurplaten

Kopieer de kleurplaten, stop het originele exemplaar terug in de kaft. Vind je zelf nog andere kleurplaten, dan mag je altijd een kopie achterlaten in de kaft.

3.9 Spelmateriaal

▪ Lotto

Het lottospel bevat 6 speelkaarten en 36 kleine kaartjes. Het spel kan met maximum 6 spelers gespeeld worden. Op de kaartjes komen afbeeldingen uit het project terug zoals een theepot, taxi, Daba, de markt, ...

Je kan dit spel in alle thema's integreren.

De bedoeling van het spel is zeer eenvoudig. Elke speler krijgt een speelkaart. De leidster trekt telkens een klein kaartje en laat dit aan alle spelers zien. Wie deze foto op zijn kaart heeft, mag het kaartje op zijn speelkaart leggen. Wie zijn kaart het eerst vol heeft, is de winnaar. Naargelang het niveau van de kleuters kan je differentiëren.

Via dit spel krijgen kleuters een duidelijker beeld van verschillende gebruiksvoorwerpen en mensen uit Senegal.

Je kan de kaartjes al van tevoren aanbieden. Zo leren de kleuters de prentjes al kennen.

▪ Kleurenspel kledij

Het kleurenspel bevat speelkaarten met een tekening van Daba. Er zijn 2 dobbelstenen en verschillende kledingstukken. De eerste dobbelsteen bepaalt het kledingstuk. Dit kan zijn: een lange boeboe (truitje), een korte boeboe, een panje (wikkelrok), een rok, een hoofddoek of een lange broek.

De tweede dobbelsteen bepaalt de kleur of het motief van het kledingstuk.

Het is de bedoeling dat de kleuters Daba aankleden. Laat hen telkens de kledingsstukken, de kleuren en de motieven benoemen.

II

Uitgewerkte lessen voor 1 week

Vanaf hier vind je de lessuggesties voor het project.

In deze handleiding wordt bij elke les gebruik gemaakt van een schema van de activiteit.

De volgende icoontjes worden gebruikt:

duidt aan welk materiaal uit de koffer te gebruiken

duidt aan welk extra materiaal zelf te voorzien

tip!

I Activiteitschema

Dag 1 Op stap met Daba	Film Klaspop Daba	Daglijn * Spel: Lotto Fotoverhaal: 'Daba en haar vriendjes'	Praatplaat wassen Waarneming wassen Materiaal voor hoekverrijking Praatplaten vervoer	* Collage car rapide *Bewegingsmomentje: Senegalrace Slaapritueel
Dag 2 Daba op haar mooist!	Klaspop Daba Praatplaat kleermaker	Waarneming kledij * Materiaal voor hoekverrijking	* Batikken van stof * Kleurenspeel kledij Praatplaten kledij	Fotoverhaal: 'Mama's jurk' Slaapritueel
Dag 3 Daba op haar mooist!	Klaspop Daba Praatplaten kledij wassen Waarneming kledij wassen * Materiaal voor hoekverrijking	Modeshow Waarneming naaien Slaapritueel		
Dag 4 Smakelijk eten, Daba!	Praatplaten eten Waarneming kookmateriaal	* Materiaal voor hoekverrijking * Huishoudelijke activiteit: koken	Eetmoment Praatplaat afwassen * Huishoudelijke activiteit: afwassen	Fotoverhaal: 'Daba gaat naar de markt' Slaapritueel
Dag 5 Feest mee met Daba	Film Praatplaten feest	* Materiaal voor hoekverrijking	Feest organiseren Bewegen op Afrikaanse muziek	Fotoverhaal: 'Feest vandaag'

Klassikaal
* In kleine groep

Dag 1: Op stap met Daba

- dvd

- dvd-speler
- tv

- klaspop
- materiaal voor in rugzak (wasnetje, pastieken beker, praatplaat, fotoverhaal, ...)

- rugzak

Intro: film

De film toont de kleuters een stukje Senegal. Ze maken kennis met Daba. Volgende thema's worden in de kijker gezet: een dag uit het leven van Daba, kledij, eten en feesten.

Rond deze thema's wordt verder gewerkt in de loop van het project.

Inleiding: voorstellen Film

Vertel dat de film gaat over een 6-jarig meisje Daba dat in Senegal woont.

Kern: film bekijken

Je kan er voor kiezen om de film in zijn geheel of in stukken te bekijken. Maak de kleuters attent op sommige momenten b.v. de rechterhand die gebruikt wordt bij het eten, de kleding, de omgeving, het wassen, de markt,...

Slot: bespreking film

Maak vergelijkingen met de leefwereld van de kleuters of vraag wat hen opvalt. Sluit af met volgende vraag: 'Willen jullie Daba leren kennen?'

Klaspop Daba: kennismaking

De klaspop Daba komt gedurende het project in de klas bij de kleuters.

Je kan de pop als praatpop gebruiken om activiteiten in te leiden of om erop terug te blikken.

Inleiding: introduceren Daba

Breng Daba op een leuke manier in je klas.

B.v. Daba zit verstopt achter je rug. Ze komt een beetje piepen, maar is heel verlegen. De kleuters worden nieuwsgierig en Daba komt tevoorschijn.

Kern: kennismaken met Daba

Daba maakt kennis met alle kleuters.

Geef Daba een rugzakje met voorwerpen. Bespreek een aantal voorwerpen uit de koffer. In het inventarisboekje vind je meer uitleg over de voorwerpen.

- daglijn

Daglijn

Vergelijk Daba's daglijn met de daglijn van de klas. Wat doet Daba op hetzelfde moment in Senegal?

Inleiding: wat staat er op?

Bespreek de foto's van de daglijn met de kleuters.

Kern: wat komt er eerst?

Laat de kleuters de daglijn in de juiste volgorde hangen. Help hen indien nodig.

Slot: vergelijken daglijnen

Bespreek eerst de daglijn van je eigen klas. Vergelijk deze daarna met Daba's daglijn.

Je kan de daglijn meerdere keren per dag bekijken en vergelijken

- lottospel

Spel: Lotto

Aan de hand van dit spel leren de kleuters Daba en verschillende begrippen van Senegal kennen.

Inleiding: kennismaking spel

Overloop samen met de kleuters de kaartjes. Laat de kleuters benoemen wat ze zien.

Kern: spelen van het spel

Laat de kaartjes één voor één zien.

Wie een prent op zijn speelkaart heeft, mag deze op de speelkaart leggen.

Wie het eerst zijn speelkaart vol heeft, is gewonnen.

Slot: bespreking spel

De laatste kaartjes worden getrokken.

Het spel wordt kort besproken.

- fotoverhaal 'Daba en haar vriendjes'

Fotoverhaal 'Daba en haar vriendjes'

Daba moet niet naar school vandaag. Haar vriendjes komen spelen. Daba zit ongeduldig te wachten als haar vriendjes aankomen. Ze spelen allerlei leuke spelletjes zoals verstoppertje, chinese voetbal en tikkertje. Daba rent zelfs zo snel dat...BOEM... ze op de grond valt. Haar kleren en gezicht zijn helemaal vuil. Daba vindt dat niet zo leuk. Ze gaat snel in bad en mama wast haar kleren. Daba trekt andere kleren aan en gaat weer verder spelen.

Inleiding: bespreking kaft

Kern: verhaal voorlezen

Lees het verhaal voor. Hou de betrokkenheid hoog door tussendoor vragen te stellen of een doemomentje in te lassen.

Praatplaat wassen

De praatplaat toont Daba in een wasteil. Enkele begrippen worden verhelderd en de kleuters komen te weten hoe Daba zich wast.

Kern:

Bespreek samen met de kleuters de praatplaat. Leg verbanden met het wassen van bij ons.

- Wat zien jullie?
- Wat is Daba aan het doen?
- Wassen wij ons ook zo?

Waarneming wassen

Was samen met de kleuters een pop. Haal enkele begrippen aan en leg verbanden met onze manier van wassen.

Je kan ook een kind uit de klas wassen.

Inleiding: klaarzetten materiaal

Zet het nodige materiaal in de kring.

Kern: Wassen van een pop/ kind

Vraag of er een kleuter is die gewassen wil worden. Bespreek de handelingen.

- praatplaat wassen

- wasteil
- wasnetje

- handdoek
- pop
- zeep

- wasteil
- wasnetje
- slippers

- handdoek

- praatplaat vervoer

- kleurplaat bus
- kopies kleurplaat
- lijm
- tijdschriften
- foto's

- Materiaal voor hoekverrijking

Verrijk de poppenhoek met de slippers, de wasteil en het wasnetje. De kleuters spelen het tafereel na.

Kern: Hoekverrijking met impulsen

De kleuters kunnen zich helemaal inleven in het Senegalese leven. Ze kunnen doen alsof ze zich wassen.

- Praatplaten vervoer

De praatplaten tonen verschillende vervoersmiddelen. Zo zie je een vrachtwagen, een bus, een car rapide, een calèche en een taxi. Enkele begrippen worden verhelderd. De kleuters komen te weten welke vervoersmiddelen er in Senegal gebruikt worden.

Kern:

Besprek met de kleuters de verschillende vervoersmiddelen.

Leg ook verbanden met België.

Hang de praatplaten na de bespreking op in de klas.

- Collage car rapide

Met deze activiteit willen we de begrippen vol en leeg door de kleuters laten ervaren. De car rapide is een typisch gekleurd busje dat langere afstanden in Senegal aflegt. De mensen springen er langs achter op en weer af als ze op hun bestemming zijn. Er kunnen wel 30 mensen in de bus zitten. Boven op de bus ligt meestal bagage of materialen die vervoerd moeten worden naar de stad. Geef de kleuters een grote bus op papier. Laat hen de bus vullen met dingen die ze in tijdschriften vinden.

Inleiding: Wie gaat er op reis?

Hou een gesprekje over op reis gaan en wat je allemaal meeneemt.

Kern: collage maken

Laat de bus zien en vertel de kleuters dat ze met de bus op reis gaan.

Leg de opdracht uit:

- Wij gaan met deze bus op reis, wat willen jullie meenemen?
- Knip dingen die je wil meenemen uit. Er mogen ook mensen mee!
- Kleef de mensen en spullen op de tekening.

Slot: toonmoment

De kleuters mogen hun werkje aan de andere kleuters laten zien en vertellen wie of wat ze meenemen.

Inleiding: bewegingen voordoen

Vertel hoe de wegen in Senegal eruit zien en dat sommige wegen hobbelig zijn. Bied impulsen hier al eens aan zonder er een spel van te maken.

- We zijn op een hobbelige weg ⇒ op en neer bewegen.
- Ik zat een keertje in de taxi en ineens een heel groot gat ⇒ zakt door met een diepe zucht.
- ...

Kern: Senegalrace

Stel de activiteit voor aan de kleuters:

- Wie wil er eens graag mee in de auto, taxi, paard en kar zitten?
- Neem je stuur maar vast want we zitten in de auto
- ... een heel groot gat in de weg ⇒ iedereen zakt door
- Nu zitten we op de kar met een paard voor ons ⇒ zachtjes op en neer bewegen
- ...

Slot: rustig worden

Sluit de activiteit af door de kleuters weer rustig te laten worden.

Slaapritueel

Het avondritueel komt elke dag aan bod. Zo leren de kinderen een woordje Wolof. Ayou néné betekent 'slaapwel kindje'.

Inleiding: afsluiting van de dag

Op het einde van de dag sluit je af met de klaspop.

De kleuters vertellen wat ze van de dag vonden.

Zoek een plekje voor Daba om te slapen.

Kern: avondritueel

Maak er een persoonlijk avondritueel van. Vergelijk met hoe de kleuters gaan slapen.

Leg ook de betekenis van "Ayou néné" uit.

Slot: slaapwel wensen

De kleuters sluiten het ritueel af met "Ayou néné" en de klasdag zit erop.

-Slaapwel! Tot morgen!

De kleuters kiezen samen met Daba kledij voor de poppen. De kleuters komen te weten wat de mensen in Senegal dragen en leren de kledingsstukken benoemen.

Inleiding: wakker maken Daba

De kleuters maken Daba wakker. Deze handeling kan je bij in het morgenritueel betrekken en zo verder gaan met de praatronde. Dit gesprek kan je dan weer afsluiten met Daba.

Kern: bespreken van Daba's kledij

- Welke kleur heeft je trui, broek, T-shirt,... ?
- Dragen jullie dezelfde kleren?

Benadruk dat Daba ook vaak kleren zoals de kleuters draagt.

Beschrijf de kleren van Daba en benoem de kledingstukken.

Slot: aankleden poppen

De poppen worden aangekleed.

De praatplaat toont de naaimachine en het atelier van de kleermaker. Enkele begrippen worden verhelderd en de kleuters komen te weten hoe van stof kleding gemaakt wordt.

Kern: waarnemen en benoemen van kledij

Laat de kleuters iets aantrekken. Bespreek kort de namen van de kledij. Vergeet niet te vermelden dat westerse kledij ook veel gedragen wordt in Senegal.

Begrippen die aan bod komen: korte en lange boeboe (trui), panje (wikkelrok), hoofddoek, broek en draagdoek.

Kleurenspel kledij

Met dit spel oefenen de kleuters de benamingen van de kledingstukken en de kleuren in.

Inleiding: introduceren kleurenspel

Leg de tekening van Daba en de kledingstukken op de tafel. Laat de kleuters er mee experimenteren voor ze aan het echte spel beginnen.

Kern: spelen kleurenspel

De kleuters gooien met de dobbelste(e)n(en). De leidster laat de kleuter telkens voorwoorden.

 Heb je gegooid? Welk kledingstuk / kleur mag je nu nemen?

Slot: afronden kleurenspel

Als Daba is aangekleed, kan je met de kleuters bekijken welke outfit zij mooi vinden en waarom. Herhaal de namen van de kledingstukken.

Praatplaten kledij

De praatplaten tonen welke kledij de mensen van Senegal dragen. Ze dragen moderne kledij zoals bij ons. Een T-shirt, een jeansbroek, een rokje,... Maar ook typisch traditionele kledij met kleurrijke prints. De kleuters herhalen de verschillende benamingen en de gedragen kledij in Senegal.

Kern:

Laat de praatplaten zien. De kleuters laten hun eerste indrukken horen. Bespreek wat er op de praatplaat staat. Herhaal de benamingen van de kledingstukken.

Fotoverhaal 'mama's jurk'

Daba moet naar de kleermaker om de jurk van mama op te halen. Op weg naar huis komt ze allerlei leuke dingen tegen zoals geiten, haar vriendinnetjes en ze vergeet de jurk helemaal. Plots beseft Daba dat het tijd is om naar huis te gaan. Maar...waar is de jurk? De jurk is helemaal vuil en stuk. Met een bang hart gaat ze naar huis. Mama is heel kwaad en Daba moet een nieuwe gaan halen. De kleermaker heeft nog een mooie stof liggen. Hij maakt snel een andere jurk en een outfit voor Daba. Nu is ze net zo mooi als mama.

Het fotoverhaal laat zien hoe een jurk in Senegal gemaakt wordt, welke spelletjes kinderen spelen en hoe mama's wel eens kwaad kunnen zijn.

Dag 3: Daba op haar mooist

- klaspop

- vuil kledje (niet uit de koffer!)

- praatplaten kledij wassen

- Daba's kledje
- wasteilen

Klaspop Daba

Daba komt in de kring. Ze toont een vuil kledje. Ze vraagt aan de kleuters een oplossing.

Inleiding: introduceren Daba

Daba komt verdrietig in de kring. Ze zit een beetje te snikken. Vraag wat er is. Je vraagt aan de kleuters of zij een oplossing hebben.

- Hoe kunnen we het kledje van Daba weer proper krijgen?

Kern: Hoe wassen wij, hoe wassen ze in Senegal?

De leidster/leider vergelijkt het wassen bij ons en in Senegal.

Leg uit dat ze in Senegal niet alleen met de wasmachine, maar ook met de hand wassen in mooie gekleurde wasteilen.

Slot: alles klaarnemen

- Gaan we dat kledje proberen te wassen?

Praatplaten kledij wassen

De praatplaten tonen hoe de kleren in Senegal worden gewassen. Enkele begrippen worden verhelderd. Je kan de praatplaten gebruiken als een inleiding.

De kleuters komen te weten hoe vuile kledij weer proper wordt en wat hiervoor gebruikt wordt.

Kern:

Toon de praatplaten. Laat de kleuters hun indrukken geven. Bespreek wat er op de praatplaten staat.

Hang de praatplaten op.

Waarneming kledij wassen

Zet al het materiaal in de kring en vul de wasteilen met water en zeep. Haal enkele begrippen aan en leg het verband met hoe wij onze kleren wassen.

Laat de kleuters ook eens proberen.

Inleiding: klaarzetten materiaal

Zet de lege wasteilen klaar met het vuile kledje en het wasproduct.

Bespreek waarom er zoveel wasteilen staan en wat er in zou moeten?

In de eerste wasteil doe je water en wasmiddel. In de tweede en de derde alleen water. Deze dienen om te spoelen. In de vierde leg je de proper gewassen kleren.

- handdoeken
- kledij
- wasmiddel

- wasteilen

- wasmiddel
- kledij
- wasdraad

- zelfgemaakte T-shirts
- muziek

Kern: wassen van kledij

Demonstreer de verschillende stappen en laat dan de kleuters proberen.

Slot: Opruimen

Alles wordt opgeruimd en het materiaal kan als hoekverrijking dienen.

- Materiaal voor hoekverrijking

Zet de wasteilen bij in de poppenhoek.

Kern: hoekverrijking met impulsen

Zet de wasteilen in de poppenhoek. Zo kunnen de kleuters dit betrekken in hun rollenspel.

Je kan misschien ook nog een wasdraad spannen om de gewassen kleren op de hangen.

Of je de kleuters met echt water laat spelen, is een persoonlijke keuze.

- Modeshow

Organiseer met de kleuters een modeshow. Laat ze de gemaakte Senegalese kledij showen. De modeshow kan je in je eigen klas organiseren of voor een andere klas.

Inleiding: voorstellen modeshow

Daba stelt aan de kleuters voor om hun mooie T-shirts aan te trekken.

Bespreek met de leerlingen wat een modeshow is.

Kern: modeshow

Organiseer een modeshow met de kleuters.

Lukt een modeshow niet omwille van organisatie kan je de T-shirts tentoonstellen tegen de ramen of in de gang.

Slot: bespreken modeshow

Neem foto's van de modeshow. Je kan de foto's laten ontwikkelen of afdrukken en zo een boekje maken met de kleuters voor in de klas.

De foto's van andere activiteiten kunnen ook in het boekje komen. A.d.h.v het boekje kunnen kleuters ook terugblikken en helpen verwoorden wat ze hebben gedaan.

- oma/mama met naaimachine

Waarneming naaien

Je kan een ouder of grootouder met een naaimachine in de klas uitnodigen. Deze toont hoe de naaimachine werkt. Haal enkele begrippen aan. De kleuters komen te weten hoe je van stof een kledingstuk maakt.

Inleiding: verwelkoming oma/mama

Je kan aan de kleuters vertellen dat er iemand op bezoek komt, maar dat je niet weet wat deze persoon komt doen. Als de ouder of grootouder binnenkomt verwelkom je hen.

De kleuters mogen vragen stellen.

Kern: waarneming naaimachine

De ouder of grootouder bespreekt wat hij/zij heeft meegebracht en waarvoor het dient.

Slot: bedanken van oma/mama

De kleuters en de leidster bedanken de ouder/grootouder voor haar komst. Je kan de vergelijking nog maken met het naaien hier en in Senegal.

Vind je geen ouder of grootouder, dan kan je een naaiwinkel in de buurt bezoeken.

Slaapritueel

Het avondritueel komt elke dag aan bod. Zo leren de kinderen een woordje Wolof. Ayou néné betekent 'slaapwel kindje'.

Dag 4: Smakelijk eten, Daba!

- praatplaten eten

Praatplaten eten

De praatplaten tonen het eten en het eetmoment in Senegal. Haal enkele begrippen aan.

Inleiding: eerste indrukken

Neem de praatplaten erbij en laat de kleuters rustig kijken. Laat de kleuters zeggen wat ze zien.

Kern: bespreken praatplaat

Stel gerichte vragen bij de praatplaten?

- Hoe eten de mensen? Is dit aan tafel? Met wie eten ze?
- Wat eten ze? Is dit hetzelfde als bij ons? Wat eten jullie graag?

Vertel bij elke vraag van kleuters wat informatie. Deze kan je vinden op de achterkant van de praatplaat.

Slot: Opruimen

Hang de praatplaten op.

- klaspop
- kookmateriaal: kookpot, pollepel, schuimspaan, stampot, beker en plastic lepel

Waarneming kookmateriaal

Leg het kookmateriaal in de kring. Vraag hulp aan Daba om uit te leggen wat al die voorwerpen zijn en waarvoor ze dienen. Haal enkele begrippen aan. Zo komen de kleuters de benamingen van de voorwerpen te weten en waarvoor het gebruikt wordt.

Kern: waarnemen van materialen

Bespreek het materiaal met de kleuters.

Daba legt aan de kleuters de voorwerpen uit.

Materiaal voor hoekverrijking

Het materiaal van de waarneming, al het kookmateriaal, wordt in de poppenhoek gelegd.

Kern: hoekverrijking met impulsen

Bied de materialen na de waarneming aan in de hoek.

- kookmateriaal

- klaspop
- kookpot
- schuimspaan
- plastieken lepel

- ingrediënten (rijst, groenten, ...)
- schortje

- plastieken waterketel
- eetschotel
- eetdoek
- bankje

- praatplaat afwassen

- Huishoudelijke activiteit: koken

Kook samen met je kleuters. Je hoeft niet noodzakelijk met de kleuters een Senegalees gerecht te maken. Ook met een eenvoudige rijstschotel ervaren de kinderen de typische manier van eten in Senegal.

Inleiding: introduceren activiteit

Daba vraagt de kleuters om haar te helpen met het eten te bereiden.

Kern: eten klaarmaken

De ingrediënten liggen klaar op tafel. Overloop de ingrediënten en leg uit wat ze gaan maken. Verdeel daarna de taken. Laat de kleuters om beurt iets pletten in de stampot.

De kleuters wassen eerst hun handen en doen hun schortjes aan.

- Eetmoment

Eet samen met de kleuters uit 1 schotel met de rechterhand. Voor het eten wordt er een eetdoek op de grond gelegd. Was ook de handen met de plastieken waterketel.

Laat de oudste kleuter uit de groep of het hulpje van de dag op het stoeltje zitten.

Inleiding: Hoe gaan we eten?

Overloop de praatplaat van eten.

Leg een eetdoek op de grond. Laat de kleuters hun handen wassen met de plastieken waterketel.

Kern: gezellig samen eten

Bespreek met de kleuters dat zij met een lepel of met de rechterhand mogen eten.

Slot: bespreken van gevoelens

Bespreek wat de kleuters ervan vonden.

Was de handen van de kleuters.

Gebruik hiervoor de plastieken waterketel en een teil.

- Praatplaat afwassen

De praatplaat toont hoe men afwast in Senegal. Haal enkele begrippen aan. Zo komen de kleuters te weten hoe de vuile borden weer proper worden.

Kern:

Bespreek samen met de kleuters het afwassen hier in België en in Senegal.

- Wie doet er bij jullie thuis de afwas?
- Hoe wassen jullie af?
- Doen jullie dit ook op zo'n manier als in Senegal?
- Wat zie je allemaal op de foto?
- ...

- wasteilen

- afwasmiddel

- fotoverhaal 'Daba gaat naar de markt'

- Huishoudelijke activiteit: afwassen

Zet de wasteilen klaar en vul ze met water, kies een paar kleuters uit om je te helpen. Haal de begrippen nog een keer aan laat de kleuters ervaren hoe het is om zo af te wassen.

Inleiding: hoe wordt er in Senegal afgewassen?

Herneem indien nodig de praatplaat.

Kern: afwas doen

Kies kleuters die mogen afwassen.

De kleuters wassen af in de typische wasteilen.

- Fotoverhaal: 'Daba gaat naar de markt'

Mama en Daba gaan samen naar de markt om lekkere dingen te kopen voor het avondeten. Wat een mensen en wat een spullen. Maar waar is mama nu gebleven?

Het verhaal bevat heel wat informatie zoals het marktgebeuren, wat men eet, hoe men eten klaarmaakt en hoe men eet.

Inleiding: bespreking kaft

Bespreek de kaft met de kleuters.

Kern: voorlezen verhaal

Lees het verhaal voor. De kleuters luisteren aandachtig.

Hou de betrokkenheid hoog door vragen te stellen of een doemomentje in te lassen.

Slot: bespreken verhaal

Om het boekje af te ronden, kan je hier nog vragen over stellen.

Hou de nabespreking met klapop Daba.

Het boekje kan je achteraf in de boekenhoek leggen zodat de kleuters die willen, dit nog eens kunnen bekijken.

- Slaapritueel

Het avondritueel komt elke dag aan bod. Zo leren de kinderen een woordje Wolof. Ayou néné betekent 'slaapwel kindje'.

Dag 5: Feest mee met Daba

- dvd

- dvd-speler
- tv

- praatplaten feest

- cd
- djembé

- zelfgemaakte boeboe's
- stoelen
- andere muziekinstrumenten

Film

Bekijk de film als terugblik samen met de kleuters, laat ze zelf begrippen aanhalen. Laat de kleuters zelf veel vertellen.

Kern: film bekijken

De kleuters bekijken de film een tweede keer.

Bereid de kleuters voor op de film. Je kan vragen stellen om de kleuters gericht te laten kijken.

Hou na de film een korte bespreking.

Praatplaten feest

De praatplaten tonen hoe er feest geveest wordt in Senegal. Alle mensen zitten op stoelen in een kring en in het midden van de kring wordt gedanst. Er zijn muzikanten die muziek maken. Haal enkele begrippen aan.

Inleiding: eerste indrukken

Toon de praatplaten. Kleuters kijken en zeggen wat ze denken.

Kern: bespreken praatplaat

Stel gerichte vragen.

Slot: Opruimen

Hang de praatplaten in de klas op.

Materiaal voor hoekverrijking

Maak een feesthoek of voorzie een feestterrein. Het belangrijkste op het feest is de muziek. De djembé is een trommel uit West-Afrika. Bespreek met de kinderen waarvan de djembé gemaakt is. De stoelen staan in een kring. Iedereen die wil dansen, mag in de kring dansen.

Kern: hoekverrijking met impulsen

De kleuters kunnen samen de hoek mee inrichten of je kan dit op voorhand doen.

Zet de stoelen en de djembé klaar.

Vul de hoek aan met zelfgemaakte boeboe's van de kinderen. De kleuters kunnen zelf een feest naspelen. Er zijn muzikanten en dansers. Wanneer het feest niet goed op gang komt kan je je met hen nog eens bespreken wat er allemaal op een feest gebeurt.

- cd met Afrikaanse muziek
- djembé

- stoelen
- muziekinstrumenten

- cd met Afrikaanse muziek

- fotoverhaal 'feest vandaag'

Feest organiseren

Richt samen met de kleuters de feestruimte in. Zet de stoelen, de djembé en eventueel andere instrumenten klaar.
Dans tijdens het feest op Afrikaanse muziek.
Serveer tijdens het feest grenadine.

Inleiding: warm maken voor het feest

Daba nodigt de kleuters uit voor een feest.

Kern: feesten

Zet alles met de kleuters klaar voor het feest. Tijdens het feest kan je met de kleuters bewegen op Afrikaanse muziek.

Slot: afscheid van Daba

Kleuters nemen afscheid van Daba.

Bewegen op Afrikaanse muziek

In Senegal hoor je veel muziek. Maar niet iedereen danst even graag. En niet iedereen kan djembé spelen.
Moedig de kleuters aan om te bewegen op de Senegalese muziek.

Fotoverhaal 'Feest vandaag'

Vandaag is het feest in de stad. Daba trekt haar mooiste kleren aan en krijgt nieuwe vlechtjes. Iedereen is aanwezig op het feest en de muzikanten staan klaar. Maar waar is de djembé van Demba?

Het verhaal laat zien hoe de mensen zich voorbereiden op het feest en hoe er gefeest wordt.

Inleiding: bespreken kaft

Bespreek de kaft met de kleuters.

Kern: voorlezen verhaal

Lees het fotoverhaal voor.

Hou de betrokkenheid hoog door vragen te stellen of een doemomentje in te lassen.

Slot: bespreken verhaal

Om het boekje af te ronden, kan je hier nog vragen over stellen.

III

Bronnen

Literatuur

Hesseling, G., *Senegal/Gambia*, Landenreeks, 2007

Lessenmappen

Plan Nederland, *Kindkracht / O! in Afrika*. 2004-2005

Websites

www.pienternet.be/senegal

www.jeugdwerknet.be/spelen

www.allemaalanders.be

<http://senegal.startpagina.nl>

www.xalima.com

www.bambafaal.nl

www.africanhiphop.com

www.raparoundtheworld.nl/home.php

www.africaserver.nl/urbanculture

www.africaspeaks.com

www.speelplaats.org

www.senegalaisement.com/senegal/encyclopedie_chanteurs_senegal.php

www.Afrikanieuws.nl/site/page/cultuur_wolof

www.wikipedia.com

www.senegal-online.com

www.artophare.org/senegal

Discografie

Fallou Dieng, Bouko Bayi

Orchestre Africa Djembe, Les tambours de Gorée Senegal

Omar Pene, Intégration Africaine

Tabukki kinderkoor, Hamont-Achel (www.tabukki.be)

Vivianne N'Dour

Youssou N'Dour, Joko from Village to town

Reiservaring in Senegal

Hilde Martens, Barbel Cuppens en Ellie Lefèvre

Informatie via contacten ter plaatse

Aziz Ba Abdoul en Thierno Fall

IV

Colofon

Djapo vzw presenteert:
Ayou néné

Een creatie van:
Djapo Limburg
Stationsstraat 131
3570 Alken
T: 011 31 32 11
E-mail: [limburg@djapo.be](mailto: limburg@djapo.be)
www.djapo.be

Overige steunpunten:
Djapo Antwerpen
Koning Albertstraat 15
2300 Turnhout
T: 014 41 94 39
E-mail: [antwerpen@djapo.be](mailto: antwerpen@djapo.be)

Djapo Oost-Vlaanderen
Sint-Antoniusskaai 9 bus A
9000 Gent
T: 09 224 01 11
E-mail: [oostvlaanderen@djapo.be](mailto: oostvlaanderen@djapo.be)

Algemene Coördinatie
Vital De Costerstraat 2
3000 Leuven
T: 016 62 90 46
E-mail: [info@djapo.be](mailto: info@djapo.be)

Of neem een kijkje op één van
onze websites:
www.djapo.be
www.2015ikloopmee.be

Ayou néné kwam tot stand met de
financiële ondersteuning van DGOS

Deze handleiding bij de ontleenkoffer 'Ayou néné' is een realisatie van Djapo vzw. Meer informatie over Djapo vzw is te vinden op: www.djapo.be

Redactie:
Ellie Lefèvre en Liselotte Wagemans

Praktische uitwerking en lay-out spel materiaal:
Dieter Grégoir en Ine Martens

Foto's en videobeelden:
Ellie Lefèvre, Maria Renders, Liselotte Wagemans en Thierno Fall

Scenario en videomontage:
Joris Walpot

Met dank aan:
- de stuurgroep voor het pedagogisch, inhoudelijk en taaladvies:
Liselotte Wagemans, Inne Stynen, Liesbeth Van Den Abeele en Maria Renders.
- Liselotte Wagemans voor het uittesten van de koffer.

Met speciale dank aan:
- Daba die zo vriendelijk was om het hoofdpersonage van deze koffer te zijn!

Reacties zijn altijd welkom! Hier kunnen we dan in de toekomst rekening mee houden.

